

แนวทางการส่งเสริมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิถีใหม่ของสถานศึกษา

Guidelines for Promoting the New Normal Professional Learning Communities in School

พระมหาอชิรวิชญ์นันท์ ทิพย์มณี

พระมหาทองไสย ลือชัยลาม

พระครูปริยัติสุทธิคุณ สุทธิจิตโต

สุรินทร์ นานาผล

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Phramaha Achirawitchyanan Thipmanee

Phramaha Tongchai Luechailam

Phrakru Priyatsutthikun Sutajito

Surin Namnaphon

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, RoiEt Buddhist college

Email: pariyatworamathee.thi@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ: 3 กุมภาพันธ์ 2568; วันที่แก้ไขบทความ 7 เมษายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ: 8 เมษายน 2568

Received: February 3, 2025; Revised: April 7, 2025; Accepted: April 8, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางในการส่งเสริมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิถีใหม่ของสถานศึกษา โดยมีจุดเน้นในการประยุกต์ใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ให้สอดคล้องกับบริบทของยุควิถีใหม่ (New Normal) ผลการศึกษาพบว่า การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้กลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่เร่งให้สังคมเข้าสู่รูปแบบการดำเนินชีวิตและการจัดการศึกษาวิถีใหม่ ซึ่งส่งผลให้ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเร่งด่วน เพื่อรักษาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจึงจำเป็นต้องทำงานเชิงเครือข่ายอย่างมีระบบ โดยเน้นการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องร่วมกัน ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสารร่วมสมัย ส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เข้มแข็ง และยั่งยืน ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้วิถีใหม่ในสถานศึกษาอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริม; ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; วิถีใหม่; สถานศึกษา

Abstract

This academic article aims to explore the guidelines for promoting professional learning communities (PLCs) in the context of the new normal within educational institutions. The findings reveal that the COVID-19 pandemic marked a significant turning point that accelerated the shift toward a new way of life and educational practices. Teachers were compelled to adjust their teaching and learning approaches to ensure educational continuity and effectiveness. In response, school administrators and educators must collaborate systematically as a network, emphasizing participation, shared learning, and continuous professional development. The integration of professional learning communities,

supported by digital technology and modern communication platforms, serves as a vital mechanism for enhancing educational quality. This collaborative process enables knowledge sharing, peer reflection, and the cultivation of a sustainable learning organization, marking the beginning of a resilient and adaptive new-normal professional learning community within schools.

Keywords: Guidelines for Promoting; Professional Learning Community; New Normal; School

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในยุคดิจิทัล ได้ส่งผลกระทบต่อทุกมิติของสังคม รวมถึงระบบการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายเพื่อเตรียมผู้เรียนให้เป็นพลเมืองแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องมีทักษะที่หลากหลายและสามารถเผชิญกับความท้าทายของโลกยุคใหม่ได้อย่างยั่งยืน รูปแบบการศึกษาดั้งเดิมในศตวรรษที่ผ่านมาเริ่มไม่สามารถตอบโจทย์ต่อปัญหาที่ซับซ้อนของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้หลายประเทศรวมถึงประเทศไทยมีความพยายามปฏิรูปการศึกษาในหลายระลอก ทว่า ปัญหาด้านคุณภาพและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษายังคงดำรงอยู่ การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน จึงต้องอาศัยการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ให้ครูมีความรู้ ทักษะ และวิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยต้องได้รับการสนับสนุนทั้งในด้านการบริหารจัดการเชิงรุก การสร้างแรงจูงใจ วัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และโครงสร้างพื้นฐานในการปฏิบัติงาน การพัฒนาครูควรดำเนินควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ระดับบุคคล กลุ่มโรงเรียน และเครือข่ายทางการศึกษา เพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และความร่วมมืออย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (เทียน ทองแก้ว, 2564)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการ “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” (Professional Learning Community: PLC) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน โดยเน้นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูเพื่อสนับสนุนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างเป็นระบบ มีการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน การพัฒนานวัตกรรม และการเรียนรู้ร่วมกันโดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน PLC จึงมิใช่เพียงกลุ่มของผู้มีความสนใจร่วมกันเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันอย่างยั่งยืน ที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างแท้จริง (DuFour et al., 2010)

ในบริบทของ “วิถีใหม่” (New Normal) ที่เกิดจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนออนไลน์ การทำงานร่วมกันผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล หรือการปรับบทบาทของครูให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้มากกว่าการถ่ายทอดความรู้เพียงฝ่ายเดียว ดังนั้น PLC จึงควรได้รับการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบทใหม่นี้ ผู้เขียนจึงมีความสนใจศึกษาถึง แนวทางการส่งเสริมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิถีใหม่ของสถานศึกษา เพื่อเสนอแนวทางที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งหวังให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาในยุคดิจิทัลได้อย่างยั่งยืน

การบริหารการศึกษาตามแนวคิดวิถีใหม่ (Educational Management in a New Normal)

จากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID 19) ส่งผลกระทบต่อนักเรียน และครูคุณาจารย์และสถานศึกษาทั่วประเทศ ทำให้การศึกษาต้องปรับตัวกับวิธีการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ ผ่านระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยอาศัยเทคโนโลยีและระบบอินเทอร์เน็ตเป็นตัวขับเคลื่อน การเรียนการสอนออนไลน์จึงกลายเป็นประเด็นสำคัญ ที่สังคมเฝ้ามองถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลความพร้อมของระบบและประสิทธิภาพของระบบ การศึกษา ตลอดจนประสิทธิผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน แนวคิดในการบริหารสถานศึกษาด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน ทั้งครูและนักเรียนต้องพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงใน รูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะครูถูกสังคมคาดหวังให้เปลี่ยนแปลงบทบาทเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้เป็นบุคคลแห่งศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา มีทักษะการสอนที่ทันสมัย มีเทคนิคการสอนสมัยใหม่ ตลอดจนทัศนคติของตนเองต่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลที่สามารถตอบสนองผู้เรียนที่หลากหลายและแตกต่าง เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตามความต้องการในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางองค์กรและบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ และประโยชน์สูงสุดต่อคุณภาพผู้เรียนซึ่งเป็นแรงงานที่สำคัญในการขับเคลื่อนและสร้างนวัตกรรมของประเทศ (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559) “นิวนอร์มัล” หมายถึง ความปกติใหม่ หรือฐานชีวิตใหม่ หรือวิถีชีวิตใหม่ ที่แตกต่างจากเดิมอันเนื่องมาจากมีเหตุปัจจัย บางอย่างมากระทบ จนทำให้วิถีชีวิตแบบเดิมที่คุ้นเคยต้องเปลี่ยนแปลงไปเป็นวิถีชีวิตใหม่ ที่ไม่คุ้นเคย รวมทั้งวิถีชีวิตแห่งการเรียนรู้ ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนต้องปรับตัวเพื่อดำรงไว้ ซึ่งศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเอง (สุรพล อิศโรกรศีล, 2563)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) เสนอแนวทางข้อตกลงจัดการศึกษาไทย ในยุค New Normal โดยให้สถานศึกษาพิจารณาปรับรูปแบบการเรียนการสอนวิถีใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร ทุกโรงเรียนต้องประชุมและดำเนินการปรับหลักสูตรให้กระชับเน้นเนื้อหาที่จำเป็นตามมาตรฐานของแต่ละช่วงวัยควบคู่ไปกับจัดลำดับความสำคัญ โดยครูต้องจัดการวางแผนการสอนและจัดตารางเวลาเรียนที่ยืดหยุ่นให้เหมาะสม 2) การออกแบบการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เหมาะสมและส่งเสริมเป็นรายบุคคล ยืดหยุ่นเวลาเรียน และการเลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับภาวะสุขภาพของ COVID 19 รวมทั้งจัดสรรเวลาในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อสื่อสารผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับเด็กแต่ละช่วงวัยอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการด้านร่างกายและพัฒนาการด้านสังคม และสอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบใหม่ 3) การประเมินผู้เรียนเพื่อการพัฒนา แม้เด็กจะไม่สามารถมาเรียนได้ตามปกติเหมือนเมื่อก่อน แต่การประเมินเพื่อการพัฒนาก็ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ควรสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และทำงานร่วมกันระหว่างเด็ก ผู้ปกครองและครูมากขึ้น เพื่อติดตามการเรียนรู้ สุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียน โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมด้วย 4) การออกแบบสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายซึ่งจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลอย่างเลี่ยงไม่ได้ สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการจัดรูปแบบการสอนแบบออนไลน์ (Online) หรือ ออฟไลน์ (Offline) และจัดแพลตฟอร์มเรียนออนไลน์เกิดขึ้นมากมาย ก็เพื่อให้ผู้เรียนเรียนจากที่ไหนก็ได้ สถานศึกษาจึงต้องออกแบบและตรวจสอบติดตามการเรียนทั้งสองแบบ เพราะทักษะบางอย่างยังคงถ่ายทอดได้ยากในรูปแบบการเรียนแบบ (Online) อีกต้องทั้งพิจารณาถึงความหลากหลายของรายวิชาและเนื้อหา ลดข้อจำกัดเรื่องเวลาสถานที่และโอกาสการอยู่ร่วมกันอย่างใกล้ชิดของนักเรียนเพื่อสร้างระยะห่างในการอยู่ร่วมกัน รวมถึงคู่มือในการเรียนให้กับพ่อแม่ เพื่อการสื่อสารที่เข้าใจตรงกันเมื่อต้องเรียนระบบออนไลน์

การบริหารการศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้แนวคิด “วิถีใหม่” หรือ New Normal เข้ามามีบทบาทอย่างมากในระบบการศึกษา ได้แก่ 1) ลักษณะสำคัญของการบริหารการศึกษาวิถีใหม่ ประกอบด้วย 1.1) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล: ผู้บริหารและครูต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนและการบริหารงาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2565: 98) 1.2) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning): ใช้ทั้งออนไลน์และออนไซต์เพื่อความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ 1.3) การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management): เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีบทบาทในการตัดสินใจ เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน 1.4) ความเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative Leadership): ผู้บริหารต้องสามารถคิดนอกกรอบ สร้างนวัตกรรมใหม่ในการจัดการศึกษา (สุชาติ ทวีพรปฐมกุล, 2563: 110) 2) แนวทางการพัฒนาองค์กรการศึกษาในวิถีใหม่ ประกอบด้วย 2.1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีให้พร้อมใช้งาน 2.2) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะของครูในด้าน Digital Competency 2.3) ปรับหลักสูตรและวิธีการสอนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ 4) ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรแบบ Agile คือ ยืดหยุ่น ปรับตัวเร็ว ตอบสนองความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนแนวคิดหลักการบริหารการศึกษาวิถีใหม่ของชาวตะวันตก ดังนี้ 1) การบริหารแบบยืดหยุ่น (Flexible Management) การจัดการศึกษาต้องเปิดโอกาสให้มีความยืดหยุ่นทั้งในด้านเวลา สถานที่ และวิธีการเรียนรู้ การนำ blended learning และ online learning มาใช้เป็นหลักสำคัญ เช่นเดียวกับแนวทางจาก OECD (2020) ที่เสนอให้ประเทศสมาชิกปรับระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ระยะไกลและรูปแบบ 2) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (EdTech Integration) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกลายเป็นหัวใจหลักในการเรียนการสอน ทั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติ (Anderson & Rivera-Vargas, 2020: 354) ผู้นำทางการศึกษาจำเป็นต้องบริหารจัดการทรัพยากรและสนับสนุนครูในการพัฒนาศักยภาพการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำแบบกระจาย (Distributed Leadership) 3) ภายใต้สถานการณ์วิกฤติ ผู้นำทางการศึกษาควรใช้แนวทาง “ภาวะผู้นำแบบกระจาย” ที่เปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและจัดการศึกษา (Harris & Jones, 2020: 245) 4) ความเท่าเทียมและการเข้าถึง (Equity and Access) การบริหารวิถีใหม่ต้องตระหนักถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยเฉพาะเด็กที่เข้าไม่ถึงเทคโนโลยีหรือการเรียนรู้จากระยะไกล ซึ่ง UNESCO (2021) เน้นว่า “leave no learner behind” ควรเป็นหลักการสำคัญในนโยบาย

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิถีใหม่ (Professional Learning Community in a New Normal)

การบริหารจัดการเรียนรู้ โดยพลวัตวิกฤติโควิด-19 เป็นโอกาสการเรียนรู้วิถีใหม่ Home Based Learning ในโรงเรียนร่วมกับการนำ PLC หรือชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพใหม่บูรณาการในการจัดการศึกษาแนวใหม่ โดยผู้บริหารต้องมองวิกฤติเป็นโอกาสในการปรับตัวและการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการเรียนของโรงเรียน ทำให้เห็นความเป็นไปได้ ในการสร้างการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการทำให้ผู้ปกครองเข้าใจ บุตรหลานของตัวเอง หากโรงเรียนเน้นสร้างสมรรถนะของผู้เรียนมากกว่ายึดผลลัพธ์การเรียนรู้โดยใช้ตัวชี้วัดตามรายวิชาแบบเดิม ควรมีการดำเนินการร่วมกันดังนี้ 1) ผู้บริหารต้องวิเคราะห์ว่าครูควรได้รับการพัฒนาทักษะ (up skill) และเรียนรู้ทักษะใหม่ (reskill) อะไรบ้าง เพราะการศึกษาต้องก้าวสู่การสร้างสมรรถนะของผู้เรียน เพราะสมรรถนะสร้างผู้เรียนให้ไปไกลกว่าตัวชี้วัดเดิม สร้างผู้เรียนที่เป็น learner person (สร้างการเรียนรู้ด้วย

ตัวเองได้) จะทำให้เกิดพลเมืองไทยคุณภาพใหม่ที่เข้มแข็งได้อย่างแน่นอน ซึ่งครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการพัฒนาและออกแบบหลักสูตร รวมทั้งนำสู่ชั้นเรียน 2) นำแนวคิด PLC หรือชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิถีใหม่ของคณะครูมีทั้งการประชุมกลุ่มย่อยตามระดับชั้น ตามรายวิชา และกลุ่มใหญ่หลายระดับชั้นและหลายวิชา เพื่อทำความเข้าใจและออกแบบ การเรียนรู้ร่วมกัน PLC เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้เลยสำหรับการทำงานวิชาการในโรงเรียน การได้มาแลกเปลี่ยนกันจะทำให้ได้ประเด็นที่แหลมคมมากขึ้น ครูทุกคนจะคิดและพัฒนางานของตนเองก่อนแล้วนำมาปรึกษากันในกลุ่มครูก่อนนำไปในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับพิมพ์ดีด เดชะคุปต์ และ เยาว์ ยินดีสุข (2560) ที่กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิถีใหม่เป็นการรวมกลุ่มของผู้บริหาร คณะผู้บริหาร ชุมชน ร่วมกับครูผู้สอนเป็นการชุมนุมทางวิชาการ หรือประสบการณ์เรียนรู้จากการปฏิบัติ มีการถอดบทเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนคิดอย่างเป็นระยะ ๆ ซึ่งทำให้เกิดพลังการเรียนรู้ที่เข้มแข็งเป็นรากฐานที่มั่นคงในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับกระบวนการ upskill และ reskill สำหรับครูที่ต้องเรียนรู้ออกแบบแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้อง ท่ามกลางโควิด-19 ครูจำเป็นต้องปรับวิธีการตั้งโจทย์และตั้งคำถามผู้เรียนให้กระชับ ตรงประเด็น และตอบจุดประสงค์เชิงสมรรถนะ ทั้งความรู้ ทักษะและคุณค่า ที่ประเมินผลลัพธ์ได้ชัดเจน ดังนั้นผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการพูดคุยสื่อสารระหว่างครู ผู้ปกครอง และกับนักเรียน เพื่อสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มากที่สุด PLC (Professional Learning Community) จึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในการเรียนรู้ร่วมกันของคณะครู (ประภาภัทร นิยม, 2564)

ความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในชีวิตวิถีใหม่ คือการสร้างความร่วมมือกันทางวิชาการของบุคลากร ทางการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญ ร่วมกับครูผู้สอน ซึ่งดำเนินการอย่างจริงจัง มีการถอดบทเรียนจากประสบการณ์ที่ได้รับ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และมีการสะท้อนคิดร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งจากการแพร่ระบาดของโรคระบาด Covid-19 ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครั้งใหญ่ เพราะฉะนั้น การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิถีใหม่ในชีวิตวิถีใหม่ให้บรรลุวัตถุประสงค์จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหาร ต้องให้ความสำคัญและเร่งปรับตัว เพื่อนำความรู้ความสามารถที่เกิดขึ้นไปพัฒนาการจัดการศึกษาในชั้นเรียนและในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (ศิริวิไล มาตรเลิง และคันสนีย์ จะสุวรรณ์ , 2564)

New Normal ในการเรียนรู้ หมายถึง สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ซึ่งแต่เดิมเป็นสิ่งที่ไม่ปกติ ผู้สอนและผู้เรียนไม่คุ้นเคย ไม่ใช่มาตรฐาน ต่อมาเมื่อเกิดหรือเกิดวิกฤติบางอย่าง ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จนทำให้สถานการณ์นั้นกลายเป็นสิ่งที่ปกติและเป็นมาตรฐานใหม่ของการเรียนรู้เป็นที่ยอมรับ การจัดการศึกษาตามแนวคิดวิถีใหม่ (New Normal) มีลักษณะการเรียนรู้ที่เน้นรูปแบบการเรียนรู้ที่มี Platform และวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย มุ่งเน้นการเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถของตนเองอย่างสูงสุดในการเรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยการจัดการศึกษาต้องจัดพื้นที่การเรียนรู้ (Learning space) ที่หลากหลาย โดยครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ การออกแบบและใช้วิธีการเรียนรู้ร่วมกับครู และวางแผนร่วมกับครูเพื่อประเมิน ปรับปรุงและพัฒนาตนเอง และวิพากษ์สะท้อนคิดเพื่อตรวจสอบว่ากลับมายังตนเองว่าอะไรคือสิ่งที่ตนเองควรจะเรียนรู้ต่อไปเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ใหม่ด้วยตนเองอีกครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงลึกและเห็นคุณค่าแท้ ของการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็น New normal ของการเรียนรู้ในอนาคต ซึ่งกิจกรรมการปฏิบัติงานร่วมกัน จนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน (learning together) ระหว่างสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ รวมถึง การแบ่งปันความคิด ความรู้ และประสบการณ์เดิม

เต็มซึ่งกันและกันเพื่อนำไปสู่การต่อยอดและการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมรับผิดชอบในผล การเรียนรู้ของผู้เรียน และพร้อมที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2557)

วิถีใหม่ในการดำเนินงาน PLC: จากบริบทของโลกยุคดิจิทัลและผลกระทบของสถานการณ์โรคระบาด COVID-19 ทำให้การดำเนินงาน PLC ต้องมีการปรับเปลี่ยนเข้าสู่ “วิถีใหม่” (New Normal) ที่เน้นการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อประชุมแลกเปลี่ยน การ จัดทำแผนการเรียนรู้ร่วมกันผ่านเครื่องมือดิจิทัล และการสืบค้นข้อมูลเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของ ครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564: 18) องค์ประกอบสำคัญของ PLC วิถีใหม่: PLC วิถี ใหม่ยังคงยึดหลักการเดิม แต่เน้นการปรับตัวเข้าสู่การเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) การทำงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย (Collaborative Culture) 2) การเรียนรู้แบบใช้ข้อมูล เป็นฐาน (Data-driven Learning) 3) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Technology Integration) (Leclerc, Moreau, Dumouchel, & Sallafranque-St-Louis, 2012: 21) บทบาทของผู้ นำการเปลี่ยนแปลงใน PLC: ผู้นำในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิถีใหม่จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงวิชาชีพ (Instructional Leadership) และสามารถส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ในองค์กรอย่างแท้จริง โดยใช้ข้อมูลสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักเรียนและความต้องการพัฒนาของครูมาใช้ในการกำหนดเป้าหมายการ เรียนรู้ (Hord, 2009: 41)

แนวทางการส่งเสริมหรือพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิถีใหม่วิถีใหม่ในสถานศึกษา

(Guidelines for Promoting or Developing New Professional Learning Communities in Educational Institutions)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มครูวิชาชีพ ที่มี ความรู้ ความสนใจ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันในเรื่องที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำไปประยุกต์และปรับใช้ในการจัดการศึกษาหรือการเรียนการสอน ชุมชนแห่งการเรียนรู้จะช่วย เปลี่ยนแปลงครูจากวัฒนธรรมแบบเดิมที่ทำงานอย่างโดดเดี่ยวกลายเป็นทีมที่ร่วมกันทำงาน เพราะได้เรียนรู้ ความรู้ ทักษะใหม่ ๆ และเจตคติที่กระตุ้นการปฏิบัติงานของครูและกลุ่มครู จนกลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง (วิจารณ์ พานิช, 2555; ปองทิพย์ เทพอารีย์, 2557) แนวทางการขับเคลื่อนชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในชีวิตวิถีใหม่ เป็นการสร้างความร่วมมือกันทาง วิชาการของบุคลากร ทางการศึกษาที่มาจากหลายภาคส่วน อันได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ชุมชนผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอก ร่วมกับครูผู้สอน ซึ่งเป็นการดำเนินการที่มีการถอดบทเรียนจากประสบการณ์ที่ได้รับ มี การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และมีการสะท้อนคิดร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ร่วมกับการเอาเทคโนโลยีเข้ามามี บทบาทในการดำเนินงาน โดยมีการปรับเปลี่ยนวิธีการจากแบบดั้งเดิมที่เป็นเพียงการหาเวลามาร่วมพบปะพูดคุยกัน เท่านั้น มาเป็นวิธีการที่สะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างเท่าทันต่อสถานการณ์ ในปัจจุบัน ซึ่งจากการแพร่ระบาดของโรคระบาด Covid-19 ถือได้ว่าเป็น จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครั้งใหญ่ เพราะฉะนั้น การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ วิถีใหม่ในชีวิตวิถีใหม่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ จึงเป็นสิ่งที่บุคลากรทางการศึกษา ต้องให้ความสำคัญและเร่งปรับตัว เพื่อนำความรู้ความสามารถที่เกิดขึ้นไปพัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (ศิริ

วิไล มาตรเลิง และคันสนีย์ จะสุวรรณ, 2564) แนวทางการเรียนรู้เชิงบวกบนชีวิต วิถีใหม่ เรียกว่า”Mappa” ซึ่งเป็นระบบนิเวศทางการเรียนรู้ใหม่ (New Learning Ecosystems) พร้อมสร้างเครือข่ายความร่วมมือและชุมชนแห่งการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ Professional Learning Community (PLC) เพื่อต่อยอดการทำงานในการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่สามารถ ทำหน้าที่ในการสนับสนุนสุขภาวะนักเรียน และสร้างแพลตฟอร์มใหม่เพื่อให้เด็ก ครอบครัว พ่อแม่ ครู และบุคลากรที่ทำงานกับเด็ก ได้ทำงานร่วมมือกันเป็นทีมโดยมีองค์ความรู้ เครื่องมือ และหลักสูตร เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิตที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ครอบครัวเป็นพื้นฐานของการพัฒนา กิจกรรมหลักเน้นส่งเสริมผู้เรียนด้านสุขภาวะ การพัฒนาศักยภาพพ่อแม่และปรับเปลี่ยนมุมมองความคิดของพ่อแม่ให้เข้าใจธรรมชาติของเด็ก และครู ให้มีทักษะการถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียน ด้วยการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบวก การพัฒนาทางสมอง การสื่อสาร การสร้างวินัยเชิงบวก และการสร้างสัมพันธ์ภาพครอบครัว (ณัฐยา บุญภักดี และ เบญจมาภรณ์ ลิมปิษเฐียร, 2563)

แนวทางการดำเนินงานระดับสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมและออกแบบกระบวนการสร้าง “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิถีใหม่” (Professional Learning Community: PLC) ในระดับสถานศึกษา ดังนี้ 1) การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน กระบวนการ PLC ระดับสถานศึกษา โดยแต่งตั้งคณะทำงานซึ่งเป็นคณะกรรมการตามความเหมาะสม ได้แก่ ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าหมวด / ฝ่ายครู เป็นต้น 2) การกำหนดแผนงานการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ระดับสถานศึกษา โดยจัดทำแผนงานการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ประกอบด้วย การสร้างทีมงาน PLC ในสถานศึกษา การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางการปฏิบัติแก่บุคลากร การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น การกำกับ ติดตาม นิเทศและประเมินผล การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการพัฒนากับผู้เกี่ยวข้อง 3) การขับเคลื่อนกระบวนการ PLCสู่การปฏิบัติ โดยการค้นหาปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุ แนวทางแก้ไข ออกแบบกิจกรรม นำสู่การปฏิบัติ และสะท้อน รายงานผลสรุป และจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) การกำกับ ติดตามนิเทศและประเมินผล โดยการจัดทำแผนและเครื่องมือการนิเทศและประเมินผลเพื่อขับเคลื่อน PLCสู่สถานศึกษา การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC และปฏิบัติ กำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผล การเร่งรัดติดตาม และสนับสนุนแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ประสบปัญหาในการปฏิบัติงาน 5) สรุปรายงานผลการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC โดยการรายงานผลผ่านระบบเทคโนโลยี เป็นรายบุคคลต่อ ผู้บริหารสถานศึกษา จากคณะกรรมการระดับสถานศึกษา สรุปและรายงานผล การดำเนินการติดตามการขับเคลื่อนกระบวนการ PLCสู่สถานศึกษาในสถานศึกษาและต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Show & Share) เพื่อสามารถเป็นแบบอย่างได้ และเผยแพร่ด้วยวิธีการที่หลากหลายและยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่ประสบความสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

การสนับสนุนและส่งเสริมชุมชนวิชาการในโรงเรียนให้บรรลุทุกเป้าหมายเชิงประจักษ์ของการเป็นชุมชนวิชาการ ที่มุ่งเน้นความเป็นชุมชนวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารควรคำนึงในเรื่องต่อไปนี้ 1) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้รับการเยี่ยมชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้บุคลากรมีการสังเกตการณ์สอนและสะท้อนผลหลังการสอนร่วมกัน เพื่อได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เช่น การออกแบบการเรียนรู้และจัดทำแผนการเรียนรู้เป็นต้น 2) ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้ที่มีภาวะความเป็นผู้นำ มีทักษะของการบริหารจัดการ และการจัดปัจจัย

เสริมหนุนที่เกี่ยวข้อง มีความมุ่งมั่นเสียสละและทุ่มเททั้งกำลังกายกำลังใจกำลังสติปัญญาและการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ ดังนั้นการริเริ่มในการพัฒนา คำนึงถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ผู้ร่วมงานทุกคนในสถานศึกษาเป็นสำคัญ เน้นการมีส่วนร่วมและสร้างความตระหนักเพื่อความเข้าใจในสิ่งที่ต้องการพัฒนานั้นตรงกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถและไฝ่ดี รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา (ชัชวาลย์ อารามภรณ์, 2560) การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนโดยผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนดำเนินการดังนี้ 1) ต้องเป็นผู้นำในระยะเริ่มต้น มีความรู้ความเข้าใจและจุดประกายเพื่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนอย่างถูกต้อง 2) สร้างความตระหนักและแรงบันดาลใจ “การระเบิดจากข้างใน” กับครูจนเกิดการยอมรับ 3) ส่งเสริมให้ครูทุกคนเกิดภาวะผู้นำในตนเอง มั่นใจและมีอิสระในการเลือกแนวทางการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียน 4) ควรสร้างทีมงาน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนและเสริมหนุนให้ครูที่มีความเชี่ยวชาญปฏิบัติงานอย่างอิสระ 5) เปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษาเข้ากลุ่มกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างเหมาะสม และ 6) การกำกับดูแล ติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความยั่งยืนจนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน (สุภัทรา สภาพอดัถ, 2562)

เป้าหมายของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพคือการที่ครูผู้บริหารและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องเรียนรู้ร่วมกันเพื่อสนับสนุนการซึ่งกันและกันให้สร้างกระบวนการเรียนรู้และนำพาผู้เรียนสู่กระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้กิจกรรมหลักที่สำคัญเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ 1) การจัดการฝึกอบรมเน้นการเรียนรู้ เชิงรุก (Active Learning) โดยครู ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์เข้ามามีส่วนร่วมเป็นทีมในการปฏิบัติงานสู่การเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนภายใต้การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2) การสร้างทีมการเรียนรู้เพื่อให้ครูได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันและแลกเปลี่ยนทางวิชาชีพนำไปสู่การเป็นเพื่อนร่วมทางเพื่อนผู้วิพากษ์ (Critical Friend) เพื่อให้เกิดการชี้แนะการพัฒนาการปฏิบัติงานทางวิชาชีพเพื่อกระตุ้นและจูงใจแก่ครู และ 3) การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้โดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง เพื่อช่วยเหลือให้ครูเป็นผู้นำแห่งการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการชี้แนะให้ครูสามารถวางแผนและกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน (สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา, 2556) การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกระจายความเป็นผู้นำให้แก่ครู เน้นภาวะผู้นำทางวิชาการซึ่งจะทำให้ PLC มีประสิทธิภาพควบคู่กับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารและครูจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูจะต้องเรียนรู้และปรับตัวปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ที่หลากหลายเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ทางวิชาชีพและส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์อันดีภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (Crowther, 2001)

แนวทางในการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิธีใหม่ของครูควรมีการกำหนดนโยบายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิธีใหม่ที่ชัดเจน และร่วมสร้างความรู้ความเข้าใจหาจุดเริ่มต้นในชุมชน การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานสร้างความสนใจในวงกว้าง ท้าองค์กรการพัฒนาบุคลากรที่จะเป็นผู้ดำเนินงาน การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ ในจัดทำแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินการดำเนินการตามแผนกิจกรรมติดตามประเมินผลและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานสร้างเครือข่ายและหามาตรการในการระดมทุนจากแหล่งต่างๆ (กัมพล ไชยพันธ์, 2554) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ครูอาจเรียนรู้

ร่วมกัน ในกลุ่มสาระของตนเองในโรงเรียนหรือเรียนรู้กับเพื่อนครูต่างโรงเรียนก็ได้ โดยการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้หรือจับคู่บัดดี้เพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีมุ่งเป้าหมาย ที่ Learning Outcome และสร้างเครื่องมือการวัด Learning Outcome เป็นระยะๆ การให้กำลังใจและจัดเฉลิมฉลองเมื่อโรงเรียนประสบความสำเร็จเป็นระยะ ๆ และการสนับสนุนและแสวงหาทรัพยากรการดำเนินงาน (วิจารณ์ พานิช, 2555)

การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) วิธีใหม่ในสถานศึกษา เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยแนวทางการส่งเสริมหรือพัฒนาสามารถดำเนินการได้ดังนี้ 1) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน 2) สถานศึกษาควรส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความร่วมมือระหว่างครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้วยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุม PLC อย่างสม่ำเสมอ และการกำหนดเป้าหมายร่วม (DuFour, 2004: 8) 2) การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ ในวิธีใหม่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ระบบ LMS, แพลตฟอร์มออนไลน์, แอปพลิเคชันประชุมทางไกล (เช่น Zoom, Google Meet) ช่วยให้ชุมชนวิชาชีพสามารถแลกเปลี่ยนและพัฒนาองค์ความรู้ได้อย่างต่อเนื่องแม้ไม่ได้พบกันแบบตัวต่อตัว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563: 21) 3) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควรมีการใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและผลการประเมินต่างๆ มาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนวิชาชีพ (Stoll et al., 2006: 226) 4) การพัฒนาภาวะผู้นำครูและผู้นำทางวิชาชีพ สนับสนุนให้ครูมีบทบาทเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน โดยจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการให้โอกาสครูได้แสดงความเป็นผู้นำในเวทีต่าง ๆ (Fullan, 2007: 38) 5) การสนับสนุนจากฝ่ายบริหารและนโยบาย ฝ่ายบริหารสถานศึกษาควรให้การสนับสนุนทั้งในด้านทรัพยากร เวลา และการประเมินผลอย่างเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้เกิดความยั่งยืน (Hord, 2004: 7)

บทสรุป

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ทั้งในวิถีชีวิตและการจัดการศึกษา การเรียนการสอนในสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสิ่งนี้ส่งผลให้ครูต้องปรับเปลี่ยนเทคนิค วิธีการ และกลยุทธ์การสอน รวมถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต้องทำงานร่วมกันผ่านความร่วมมือในเครือข่ายที่แข็งแกร่ง โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองและนักเรียน การทำงานร่วมกันเช่นนี้จำเป็นต้องมีสื่อกลางที่สามารถประสานงานได้ดี รวดเร็ว และทันสถานการณ์ พร้อมทั้งต้องมีการใช้เทคโนโลยีในการประสานงาน เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคที่การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังคงเป็นอุปสรรค

การนำกระบวนการ “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” (Professional Learning Community: PLC) มาใช้ในสถานศึกษาจึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจาก PLC เป็นกระบวนการที่มีพื้นฐานจากความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ร่วมกันในกลุ่มครูที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามี

บทบาทยังช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีความเข้มแข็ง และสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นี้ ได้แสดงให้เห็นชัดเจนว่าหนทางที่จะทำให้ การศึกษายังคงดำเนินต่อไปได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งจากครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และนักเรียน ด้วยเหตุนี้ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิถีใหม่ (New Normal PLC) ในสถานศึกษาจึงเป็น ทางเลือกสำคัญที่จะช่วยพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เติบโตได้อย่างยั่งยืนในยุคดิจิทัลนี้

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิถีใหม่ของสถานศึกษา แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ที่มา : ผู้เขียนสังเคราะห์

จากแผนภาพที่ 1 อธิบายได้ดังนี้ การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVIC 19) ส่งผลกระทบต่อ นักเรียน และครูคณาจารย์และสถานศึกษาทั่วประเทศ ทำให้การศึกษาต้องปรับตัวกับวิธีการเรียนการสอนใน รูปแบบใหม่ ๆ ผ่านระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยอาศัยเทคโนโลยีและระบบอินเทอร์เน็ตเป็นตัว ขับเคลื่อน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิถีใหม่เป็นการรวมกลุ่มของผู้บริหาร คณะผู้บริหาร ชุมชน ร่วมกับ ครูผู้สอนเป็นการชุมนุมทางวิชาการ หรือประสบการณ์เรียนรู้จากการปฏิบัติ มีการถอดบทเรียน และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนคิดอย่างเป็นระยะ ๆ ซึ่งทำให้เกิดพลังการเรียนรู้ที่เข้มแข็งเป็นรากฐานที่มั่นคงในการ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ แนวทางการดำเนินงานระดับสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมและออกแบบกระบวนการ สร้าง “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพวิถีใหม่” (Professional Learning Community: PLC) ในระดับ สถานศึกษา 5 ประการ ดังนี้ 1) การแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน กระบวนการ PLC ระดับสถานศึกษา 2)

การกำหนดแผนงานการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ระดับสถานศึกษา 3) การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่อำเภอ 4) การกำกับ ติดตามนิเทศและประเมินผล

เอกสารอ้างอิง

- กัมพล ไชยนันท์. (2554). ยุทธศาสตร์การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ซัชวาลย์ อารามฤทธิ์. (2560). การพัฒนาชุมชนวิชาการในโรงเรียนการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยยงค์ เพาพาน. (2559). ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. วารสารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 1(1), 304-306.
- ณัฐยา บุญภักดี & เบญจมาภรณ์ ลิ้มปิยะสุริยา. (2563). ศูนย์สุขภาวะ: เรายังโอเคอยู่มั๊ย ปรับตัวอย่างไรให้มีความสุขในช่วงโควิด-19. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.mgsonline.com/qol/detail/9640000074821>.
- ณัฐวิภา อินทฤทธิ. (2564). การจัดการศึกษาในยุควิถีใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิชาการ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2565). เทคโนโลยีกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เทือน ทองแก้ว. (2563). การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่ (Design-Based New Normal): ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19. Journal of Teacher Professional Development, 1(2), 1-10.
- ประภาภรณ์ นิยม. (2564). ชุมชนการเรียนรู้ “ครูเพื่อศิษย์” PLC-Coaching ครูและศิษย์ต้องไม่ตกหลุมการเรียนรู้แบบผิวเผิน. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2565, จาก <https://www.ryt9.com/s/prg/3186510>.
- ปองทิพย์ เทพอารีย์. (2557). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พพันธ์ เดชะคุปต์ & เพียว ยินดีสุข. (2560). ทักษะ 7C ของครู 4.0. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). องค์แห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ตาพับบลิคเคชั่น.
- วิชัย วงศ์ใหญ่ & มารุต พัฒนา. (2557). การโค้ชเพื่อการรู้คิด. กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์.
- ศิริวิไล มาตราเล็ง & ศันสนีย์ จะสุวรรณ์. (2564). การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในชีวิตวิถีใหม่. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 14 “Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021”, 18 สิงหาคม 2564.

- สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา. (2556). Teachers as learner: การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู โดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (วิดิทัศน์). กรุงเทพมหานคร: ปิโก (ไทยแลนด์) ร่วมกับ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ทวีพรปฐมกุล. (2563). **ภาวะผู้นำการศึกษาในยุคดิจิทัล**. นครราชสีมา: สำนักพิมพ์ครุศาสตร์.
- สุภัทรา สภาอรรถ. (2562). **การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา**. คุษณินิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรพล อิศโรกรศีล. (2563). **ราชบัณฑิต บัญญัติศัพท์ “New Normal” ความปกติใหม่**. ฐานวิถีชีวิตใหม่. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2565, จาก <https://www.facebook.com/surapol.issaragrisil/posts/10207392559168907>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). **แนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) วิถีใหม่**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). **ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.data.bopp-obec.info/emis/>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). **แนวทางการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Anderson, T., & Rivera-Vargas, P. (2020). A critical look at educational technology from a distance education perspective. *Digital Education Review*, 37, 208–225.
- Crowther, F.K. (2001). **Developing teacher leaders: How teacher leadership enhances school success**. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- DuFour, R. (2010). Professional Learning Communities: A Bandwagon, an Idea Worth Considering, or Our Best Hope for High Levels of Learning?. *Middle School Journal*, 39(1), 4-8.
- DuFour, R. (2004). What is a “professional learning community?”. *Educational Leadership*, 61(8), 6–11.
- Fullan, M. (2007). **The new meaning of educational change** (4th ed.). New York: Teachers College Press.
- Hord, S. M. (2004). **Professional learning communities: An overview**. Southwest Educational Development Laboratory.
- Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2006). Professional learning communities: A review of the literature. *Journal of Educational Change*, 7(4), 221–258.
- Harris, A., & Jones, M. (2020). COVID 19 – school leadership in disruptive times. *School Leadership & Management*, 40(4), 243–247.

- Hord, S. M. (2009). **Professional Learning Communities: Educators Work Together Toward a Shared Purpose-Improved Student Learning**. National Staff Development Council.
- Leclerc, M., Moreau, A. C., Dumouchel, C., & Sallafranque-St-Louis, F. (2012). Factors that Promote Progress in Schools Functioning as Professional Learning Communities. **International Journal of Education Policy and Leadership**, 7(7), 1–14.
- OECD. (2020). **The impact of COVID-19 on education: Insights from education at a glance 2020**. Retrieved February 20, 2022, from <https://www.oecd.org/education/the-impact-of-covid-19-on-education-insights-education-at-a-glance-2020.pdf>.
- UNESCO. (2021). Education in a post-COVID world: Nine ideas for public action. Retrieved February 20, 2022, from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375706>.